

HAMINA

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Kiusaamisen vastainen toimintamalli

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen
kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen
malli

9.12.2020

Hamina

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Lähtökohtia kiusaamisen vastaiseen työhön

Lainsäädäntö

Perustuslain 7§ mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perusopetuslain 29§ mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Varhaiskasvatuslain 10§ mukaan varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy Haminan kaupungin strategiassa

Haminan kasvatus – ja koulutuspalvelut tarjoavat laadukasta varhaiskasvatusta ja opetusta sekä **turvallisen polun aikuisuuteen.**

Huolehdimme varhaiskasvatuksen ja opetuksen korkeasta laadusta, tuemme elinikäistä oppimista järjestämme palvelut terveellisissä toimitiloissa ja **ehkäisemme kiusaamista ja syrjäytymistä.**

Kouluterveyskyselyn tuloksia Haminan kouluista 2019

Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi 4.-5. –luokkien ja 8.-9 –luokkien oppilaille.

Kiusaamisen indikaattori	Alakoulu ka %	Yläkoulu ka %
Välitunnit ovat pelottavia.	0,8	7,5
Oppilas on yksinäinen välitunnilla.	5,7	6,8
Oppilasta on kiusattu vähintään kerran viikossa.	10,7	8,4
Oppilas on osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen.	2,3	5,2
Oppilasta ei ole kiusattu lainkaan lukukauden aikana.	60	68,3
Kiusaamisesta kertomisen jälkeen kiusaaminen.	loppui 21 väheni 37 jatkui 20	—

Hamina

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen mallin **TAVOITTEET**

Kiusaamisen vastaisen toimintamallin tavoitteet

- Yhtenäistää ja selkeyttää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muiden kasvatustalouden toimijoiden käytäntöjä kiusaamisen ehkäisyssä ja kiusaamistilanteisiin puuttumisessa.
- Luoda varhaiskasvattajille, opettajille ja muille kasvatustalouden toimijoille selkeät toimintamallit kiusaamistilanteisiin puuttumiseen.
- Yhtenäistää väkivaltatilanteissa ilmoituskäytännöt koulun ulkopuolisille toimijoille, kuten lastensuojeluun ja poliisille.
- Yhtenäistää ja selkeyttää kiusaamistapausten seuranta ja kirjaamiskäytäntöjä.
- Ennaltaehkäistä varhaiskasvatuksessa kiusaamista tunne- ja turvakasvatustaitojen harjoittamisen ja vahvistamisen kautta sekä vähentää kiusaamistapauksia haminalaisissa kouluissa

Hamina

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Kiusaamisen tavat ja ennaltaehkäisy

Kiusaamisen muodot

Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa ja pahaa mieltä. Kiusaaminen ilmenee mm.

Sanallisena, kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä.

Fyysisenä, kuten tönimisenä, lyömisenä tai repimisenä

Psyykkisenä, kuten manipulointina, juoruamisena, valheiden levittelynä tai ryhmän ulkopuolelle sulkemisena

Sosiaalisena kuten ryhmästä pois sulkemisena tai ulkonäöstä huomauttelemisena

Omaisuuteen kohdistuvana kuten tavaroiden ottamisena tai niiden tahallisenä tuhoamisena

Verkkokiusaamisena kuten toisen kuvan julkaisemisena ilman lupaa tai yksityisyyttä loukkaavien kommenttien julkaisemisena

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kiusaamisen ennaltaehkäisy on tärkeintä kiusaamisen vastaista toimintaa.

Varhaiskasvatuksen yksiköissä sekä kouluissa ennaltaehkäisy perustuu vahvasti

- hyvinvoinnin ja työrauhan edistämiseen
- tunne -taitojen harjoittamiseen
- sosiaalisten – ja vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen
- positiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen
- toimiviin puuttumisen malleihin
- joustaviin ryhmäratkaisuihin
- verkostoyhteistyöhön
- seurantaan ja arviointiin
- yhteistyöhön huoltajien kanssa
- yhteistyöhön muiden kumppaneiden kanssa

Kiusaamista ehkäisevä toimintakulttuuri

Aikuisten toiminta ja läsnäolo on olennaisen tärkeää kiusaamisen ehkäisyssä.

- Aikuisen antamalla mallilla on suuri merkitys.
- Ryhmäyttämällä rakennetaan tietoisesti turvallinen ilmapiirin.
Kiusaaminen on ryhmäilmiö, jossa keskeistä on ryhmän suhtautumistapa.
- Ylläpidetään ystävällistä ja kunnioittaa puhetapaa.
- Käytetään yhteistyötä edellyttäviä työtapoja.
- Annetaan aktiivisesti myönteistä palautetta.
- Ulotetaan hyvinvoinnin näkökulman kaikkeen toimintaan.
- Vahvistetaan koko yhteisön vuorovaikutussuhteita ja luottamuksen ilmapiiriä

Perusopetuksen henkilöstö ehkäisee kiusaamista

Ennaltaehkäiseviä toimintamalleja	Käytännön sovelluksia
Toimintamalleja ja materiaaleja	Kiusaamista ehkäisevät oppisisällöt Verso-sovittelumalli Kiva koulu- malli Välituntivalvontajärjestelyt Kiusaamiskyselyt
Oppilaiden osallistaminen ja ryhmäyttäminen	Kummitoiminta, tukioppilastoiminta ja oppilaskuntatoiminta yhteisesti laaditut järjestyssäännöt
Yhteistyö ja verkostot	Yhteistyö Haminan nuorisopalveluiden, huoltajien ja ennalta ehkäisevän poliisiryhmän ja sosiaalitoimen kanssa
Hallinnollinen tuki	Yhteisöllinen ja yksilöllinen oppilashuolto Kurinpidolliset toimet Erityisluokat ja valu-opetus

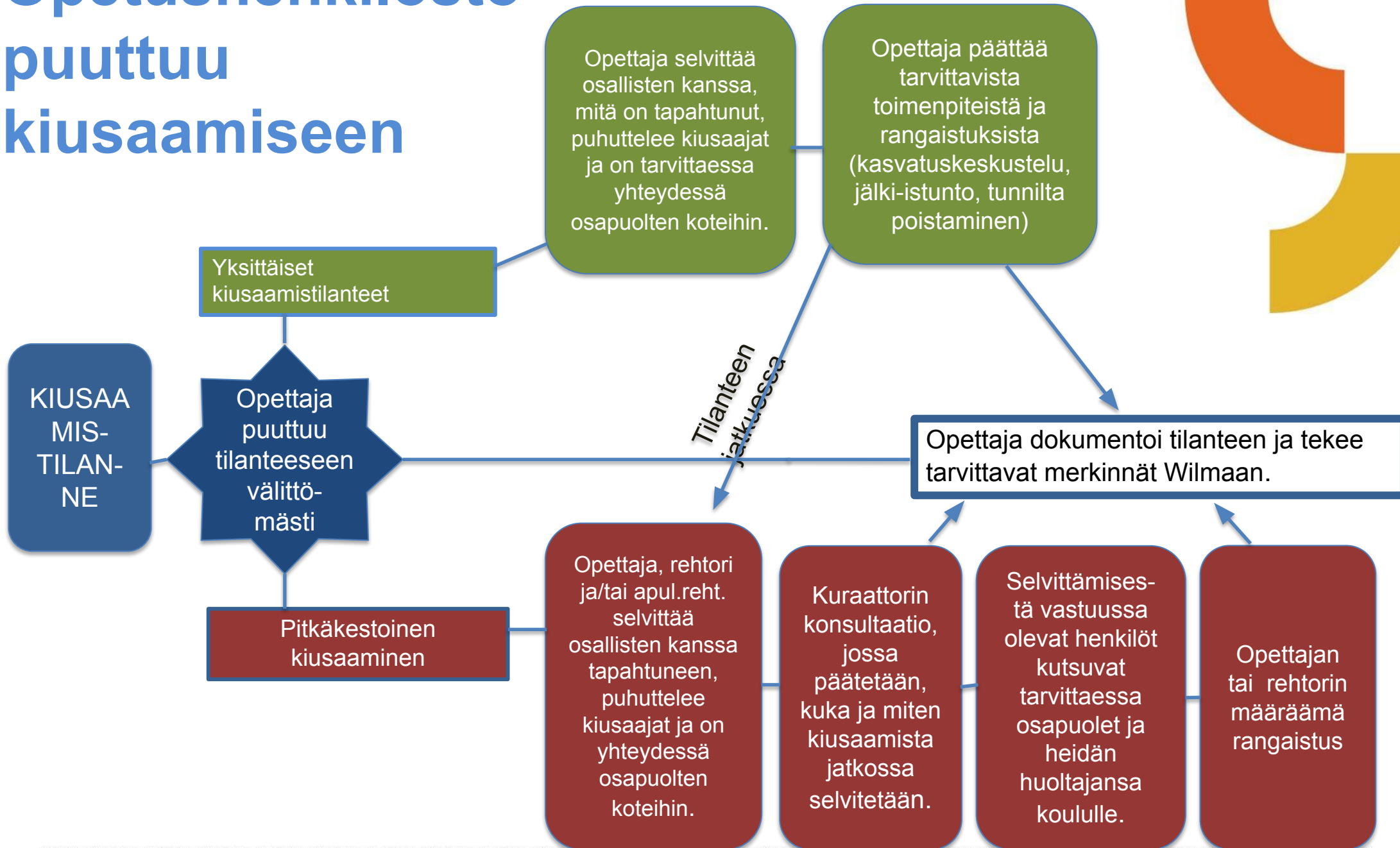

HAMINA

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Kiusaamistilanteisiin puuttumisen mallit

Opetushenkilöstö puuttuu kiusaamiseen

Opetushenkilöstö vastaa toimenpiteistä kurinpidollisissa tilanteissa

Kurinpidollinen toimi	Kuka vastaa	Toimenpiteet
Oppilaan puhuttelu	Tilanteen havainnut opettaja tai ohjaaja	Merkintä Wilmaan
Kasvatuskeskustelu tai jälki-istunto	Opettaja tai rehtori	Yhteydenotto huoltajaan, tapahtuman dokumentointi ja merkintä Wilmaan, tieto tarvittaessa kulj.koordinaattorille
Oppilaan sijoittaminen toisen opettajan luokkaan	Opettaja yhdessä toisen luokan opettajan kanssa	Oppilaan ohjaus ja tehtävänanto toiseen luokkaan siirtyessään, merkintä Wilmaan
Oppilaan poistaminen luokasta tai koulun tilaisuudesta	Opettaja tai rehtori	Merkintä Wilmaan, oppilaan valvonta järjestettävä
Lisätyö vahingon tuottamisesta. Esim. oppilas puhdistaa likaamaansa koulun omaisuutta	Opettaja	Jos lisätyö tehdään koulupäivän aikana, tieto huoltajille Wilman tuntimerkintänä. Jos lisätyö tehdään koulupäivän jälkeen, tieto koulupäivän aikana huoltajalle, merkintä Wilmaan ja tieto kuljetuskoordinaattorille
Tehtävien suorittaminen koulupäivän jälkeen, jos oppilas ei esim. suostu työskentelemään tunnilla.	Opettaja	Tieto koulupäivän aikana huoltajalle, merkintä Wilmaan, tieto tarvittaessa kuljetuskoordinaattorille

Opetushenkilöstö ja rehtori puuttuvat väkivaltatilanteeseen

Konflikti tai väkivaltatilanne oppilaiden välillä

Tilanteen huomannut koulun ohjaaja tai opettaja selvittää tilanteen ja saattaa oppilaat välittömästi rehtorin puheille. Opettaja on yhteydessä huoltajiin.

Tilanteen huomannut ohjaaja tai opettaja selvittää tilanteen ja ohjaa oppilaan(t) terveydenhuoltajalle tai soittaa huoltajan(t) viemään oppilaan(t) kiirevastaanotolle. Opettaja raportoi tilanteen rehtorille.

Rehtori tekee päätöksen rangaistuksesta: koulupäivän epääminen, varoitus tai määräaikainen erottaminen ja ilmoitus ennalta ehkäisevään poliisin ryhmään.

Kaikista väkivaltatilanteista tehdään lastensuojeluilmoitus.

Rehtori määrää tai esittää rangaistukset vakavissa kurinpitotilanteissa

Toimenpide	Huomioitavaa
Rehtori saa selonteon tapahtuneesta väkivaltatilanteen havainneelta opettajalta tai ohjaajalta	
Rehtori epää opiskeluoikeuden loppupäiväksi.	Rehtori kirjaa tapahtuman Wilmaan ja ilmoittaa huoltajille.
Rehtori antaa kirjallisen varoituksen oppilaalle. (Päätöksestä voi valittaa.)	Ennen varoituksen antamista, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.
Rehtori esittää oppilaan määräaikaista erottamista. Päätöksen erottamisesta tekee Kasvatus ja koulutus- valiokunta. (Päätöksestä voi valittaa)	Jos oppilas jatkaa epäasiallista käytöstään varoittamisen jälkeen, hänet voidaan erottaa enintään 3:ksi kuukaudeksi. Sosiaalihuollon edustajan tulee olla paikalla oppivelvollisen erottamista käsiteltäessä
Rehtori ilmoittaa tapahtuneesta poliisille.	Vakavissa tilanteissa konsultoidaan poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmää p. 0295435868 tai 0295435804. Selvissä väkivaltatilanteissa tai pahoinpitelyrikosten yhteydessä soitto hätänumeroon 112.

Kaikista väkivaltatilanteista tehdään lastensuojeluilmoitus.

HAMINA

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Seuranta

Seuranta

Kiusaamiselle on ominaista toistuvuus

- Lasten ja oppilaiden vuorovaikutukseen on kiinnitettävä huomiota kaikissa opetustilanteissa, siirtymissä sekä ulkona.
- Selvittämiskeskustelun yhteydessä sovitaan seurantakeskustelun ajankohta.
- Opetushenkilöstö huolehtii siitä, ettei kiusattu lapsi tai oppilas jää yksin ja ryhmän ulkopuolelle jatkossa.

Hamina

KOHTAAMISTEN KAUPUNKI

Toimintaohjeet oppilaille ja huoltajille

Oppilaan toimintaohjeet kiusaamistilanteissa/ mukailtu OPH 2019

1. Ole **reilu kaveri**: jos havaitset kiusaamista, osoita tukeasi kiusatulle, esimerkiksi ottamalla yksinjäävä mukaan ryhmään.
2. Jos joku **kiusaa sinua, ilmoita siitä heti** opettajalle rehtorille tai jollekin toiselle koulun aikuiselle.
3. Ilmoita aikuiselle myös, **jos jotakin toista kiusataan**.
4. Kerro, **mitä** tilanteessa tapahtui ja **ketä** oli paikalla.
5. kerro aikuiselle myös jos kohtaat **kiusaamista verkossa**. Säilytä todisteet, kuten some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
6. Kerro asiasta myös **vanhemmillesi**.
7. Kun tarvitset apua **voit ottaa yhteyttä opettajaan, rehtoriin, koulun psykologiin, kuraattoriin tai terveydenhoitajaan**.

Huoltajien toimintaohjeet /OPH 2019

1. Kiinnitä huomiota lapsesi tunnetiloissa tai käyttäytymisessä tapahtuviin **muutoksiin**.
2. **Ilmoita viipymättä koululle**, jos havaitset tai saat tietosi lapseesi tai muihin lapsiin kohdistuvaa kiusaamista koulussa.
3. Voit ilmoittaa **myös vapaa-ajalla tapahtuneesta kiusaamisesta**, jos arvioit, että asialla on vaikutusta lapsen koulunkäyntiin. Ota asia puheeksi myös muiden tapahtumaan osallisten huoltajien kanssa.
4. Vaikka olet huolissasi lapsestasi, **yritä ajatella, miten asia ratkaistaisiin hyvin** myös muiden mukana olleiden lasten näkökulmasta.
5. Jos lastasi on kiusattu, **ole hänen tukenaan**. Rohkaise häntä kertomaan kokemuksistaan, kun asiaa käsitellään koulussa.
6. **Jos oma lapsesi on osallistunut kiusaamiseen**, tue häntä asian käsittelyssä opettajien ja muiden tilanteessa mukana olleiden lasten kanssa.